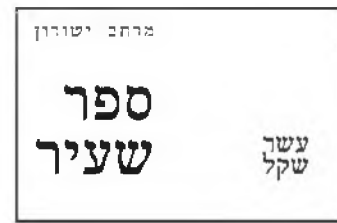

ספרו הרביעי של מרחב ישרוק הנו ספר שירה אנרכיסטי ומלומד, חתרני ומאתגר, צמח בר בערוגת השירה הישראלית. ולמה צמח בר? כי השירה הישראלית בימינו, בדובה, היא שירה שמרנית, מיופייפת, בלתי מאתגרת, סיפורים קצרים בשורות שבוחרת העוסקים בביוגרפיה של הכותב, שיוכו העדתי, העדפותיו המיניות וכו'. אבל שירה היא מטא-שפה, היא אפשרות לחופש, חופש שמשורריו הצעירים אינם לוקחים לעצמם. חלפו עבוד ימיהם של אביזן וינה ולך מבחינת החופש הלשוני של השירה, חלפו עברו גם ימי משוררים כיחיאל חזק או עמיהי עם האלוהיות המקראיות הרבות. מרחב ישרוק אולי אינו עומד בשורה אחת עם מופתים אלה, אבל שיחתו משלבת בין אנרכיזם לשוני ואלוהיות מקראיות רבות, שפה מקראית וסלנג עכשווי, באופן מושכל וחתרני גם יחד.

ספרו הרביעי של ישרוק, המשלישי הוצא בהוצאה עצמית, בעידן שבו הסדרות הבודדות המוציאות שירה על חשבון ההוצאה שמורות כלן לשירה שמרנית, שירת אהבה לילרים, לאשה, או שירת תלונות כלכליות. על גב עטיפת ספר שעי כתוב בפשטות "עשר שקל", שגיאת עברית מדוברת מכוננת, פארודיה על עידן שבו מחזיר הספר חייב להיות מודפס על העטיפה, עידן המבצעים של רשתות השיוק הקרויות בטעות חנויות ספרים. זהו גם נושא הספר - הקשר בין שפה לכסף, החומרות של הקיום האנושי, החומרות של האדם. ומאחר שישורוק משחק עם סיפורים מקראיים (ישמעאל, יוסף ויצחק הם חלק מהדמויות השזורות בספר), הרי שעיקר העיסוק הוא בחומרות יהודית. מסיפור קניית מערת המכפלה ב"ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", ועד מכירת יוסף על ידי אחיו לישמעאלים, הקשר בין שקל וכסף לבין מוח וכצע היה קיים אז וקיים עד היום. לכן ספרו של ישרוק יכול גם להיקרא כמטאפורה או אלגוריה על ישראל החמרנית של ימינו, על תל אביב עיר הנרל".

ה"שעי לעזאול" הוא מי שמוטלת עליו האשמה, או התיש המשולח למרבר במקום להיות מוקרב לקורבן על פי ספר "ויקרא". לכן "ספר שעי" הוא מעין וריו של אותו קורבן חברתי, אולי בן דמותו של המשורר. אבל שירת ישרוק כאמור איננה שירה מתבכינת על מצב כלכלי, אלא שירה המבקשת למפות תודעה קולקטיבית בעזרת אלוהיות מקראיות,

צירופי נתנסנס, סלנג ומחאה, הומור וריאט. זהו שירה לא קלה לפענוח, לפעמים שלא בטובה, המושפעת משירתו האנרכיסטית אוטוגרדית של המשורר הרוסי-ישראלי רומן באימבאיכ המנח, שישורוק היה מכין ערכי ספר השירים שיצא אחרי מותו.

הכסף, השקל תצבירתו הם הממד הרחני היחיד הקיים עבור בני האדם בספרו של ישרוק, הבה, או החוה, בו נקבר אברהם או אליו הושלך יוסף חחרים בספר, תמיד בהקשרי כסף. בקטע המתאר את הלווייתו של באימבאיכ, מתואר גורל המשורר במדינת היהודים: "באימבאיכ מת כמו כלב/ הושלח לקיר המלט/ אין עפר - קוצרים לגובה/ בקרית שאול המלך/ אלף זין/ אלף נפש/ אפס כסף/ פה נקבר/ מגן דוד/ מקף קצו/ ישרוק יהיה לזכור/ שגם על ראש חרייה... גשם באימבאיכ בא/ שוטף כלב העיר/ יורד על עזריאל/ ועל בנק בית כנסת..." הקטע סימפטומטי לדרך שבה משלב המשורר בין סלנג עכשווי לשפה מקראית.

קטע שיר מצחיק עוסק בשעיה, כאמור - בן דמות המשורר, שגשלה ללמד ספרות בבית ספר מקצועי: "כמו שליח טוסטוס שעשה טעות בצומת/ התגלגלתי עד חלוק ללמד ספרות/ אור תעשייה, בית ספר מקצועי: / חשבונאות, מלונאות/ צילום וספרות/ צחוקים של שרטים/ דלקות של קרועים/ קטעים של גורים/ סרטים של תלשים/ (לא הצלחתי להוציא/ מתוך הפה משפט שלם)". שזר אירניה כלפי הסלנג העכשווי של צעירים עם אוצר מילים טוויטרי וואטסאפי של מאתיים מילה, הקטע בהחלט יכול להיחפס כמטאפורה מושלמת למצב הספרות ולמדינה בישראל 2014.

דוגמה נוספת, חתרנית, סיפור ישמעאל בשפה מודרנית, שהוא למעשה גם מחאה נגד הפאשיזם הישראלי בעידן מבצעים כ"צוק איתן": "אחים שיחקו באחו/ ישמעאל פרץ בצחוק/ שרה התערבה: זה פרא/ רק שלא יפער את בני/ שלחה אותו לעזאול/ כמו כלב ערבי/ ככה ישמעאל נתלש מהתורה/ כמו שערה". ההחמרות והחומרות היהודיות, כמו למשל התשוקה להיאחו בעמדת העם הנבחר, באה לידי ביטוי גם בסיפור העקרה המסופר מחדש בשורות אלה: "אברם שחט יד לשחיטה/ מלאך ירד עליו/ צחוקים איתך/ הבן החולף בבהמה/ (כך מתגלגל הכסף: / מה תמות מה תמות מה)".

ישורוק שחט פרות קרושות אבל מתוך הערכה לסיפורים המקראיים, ותוך כדי כך מציג תזה לגבי הקשר בין כסף לדם, כמו במשפט "כשרם עובר מיר ליר/ חייב מן הסתם/ להיות איתו חוחו". האיחנה כאן וכלל הספר מכסה על זעם מחאתי על הטבע האנושי החמרני, ועל מה שעשו הישראלים ממדינת היהודים, אבל לא מחאת "אני עני מסכן" הביוגרפית, שבמקרים רבים איננה עוברת טרנספורמציה אמנותית, אלא מחאה מודכבת, הולכת לעומק השפה העברית, גם באופן בוטה, כמו "שקל/ תחת/ שקל/ תחת/ עין/ תחת/ עין...תחת/ שמש/ אין/ חוש...", עם הארמו לקהלת. בוטות נגד מציאות ישראלית בוטה, חומתית וגענית, בעידן

חצי

אנדרי וז'נישנסקי

מרוסית: אריה אהרוני

פירה

*

השחקן הוא הביקני של אלהים.

הפעם אין מילים. יש שחקן.

רוני סומק

בו המשוררים הישראלים כותבים שירה חמודה, האסתטית, ואפילו שירת המחאה נעימה לעיכול, כמו גם הסאטירה הישראלית.

"מחד איך חוד באדמה/ הוא הורב הראשון/ שנרכש בתודה בכסף", כתב ישרוק בהתייחסו לסיפור מערת המכפלה, כשהקבר הקרוש עבור הפנאטיות הדת היהודית-ישראלית-מתנחלית של ימינו מוגדר בסרקום כ"חוד באדמה", שזהו אחרי הכל תיאור מדויק לקבר.

עם זאת, לעתים מתחכם ישרוק יתר על המידה, ותחכמו הלשוני ומשחקי הנתנסנס באים על חשבון האמירה הבהירה הישירה. קטעים נתנסניים ומשחקי מצלול כמו "בת חס על גן קט/ בת קס קל נס/ אב חס אש רץ/ בת בא עד שם.../ אב בא אל שם/ לב פק פק פק/ אב בם בם בת" (קטע המתאר גילוי עריות) קודסים תחת התאהבות במשחק הלשוני. אוונגרד מתפנק משהו, שאפיון גם את שירת אביזן במקרים רבים. ישרוק טוב יותר כשיש לו סיטואציה קונקרטית בהירה לשחק עימה. אבל ככלל, ספרו הרביעי של מרחב ישרוק הנו תחנה יפה ומאתגרת נוספת ביצירת המשורר, יפה במיוחד על רקע השמרנות הבודנית משורת המסדר של השירה הצעירה בימינו.

יובל גלעד

מהמעברה אל משכנות גדולי עולם

צבי גבאי: מבגד לנתיבי הדיפלומטיה: סיפור אישי, הוצאת אגודת האקדמאים יוצאי עיראק בישראל 2013, 315 עמ'

בספר זיכרונות זה מאת צבי גבאי, שחיים חייו האישיים עם תולדות המדינה. המחבר נולד בעיראק בשנת 1938, ומספר על ילדותו ותעוררו בבגדד, עלייתו עם בני משפחתו לארץ בשנת 1951, התבגרותו בארץ, חייו כקיבוץ ופעילותו כדיפלומט בכיר במשרד החוץ. לאחר יציאתו לגמלאות ממשיך גבאי את פעילותו הציבורית בתחומים שונים. ב"2011 יצא לאור ספרו השירה - האימפריאליזם היפה (ספרי עתון '77, 2010), מבחר שירים מתחזמים של